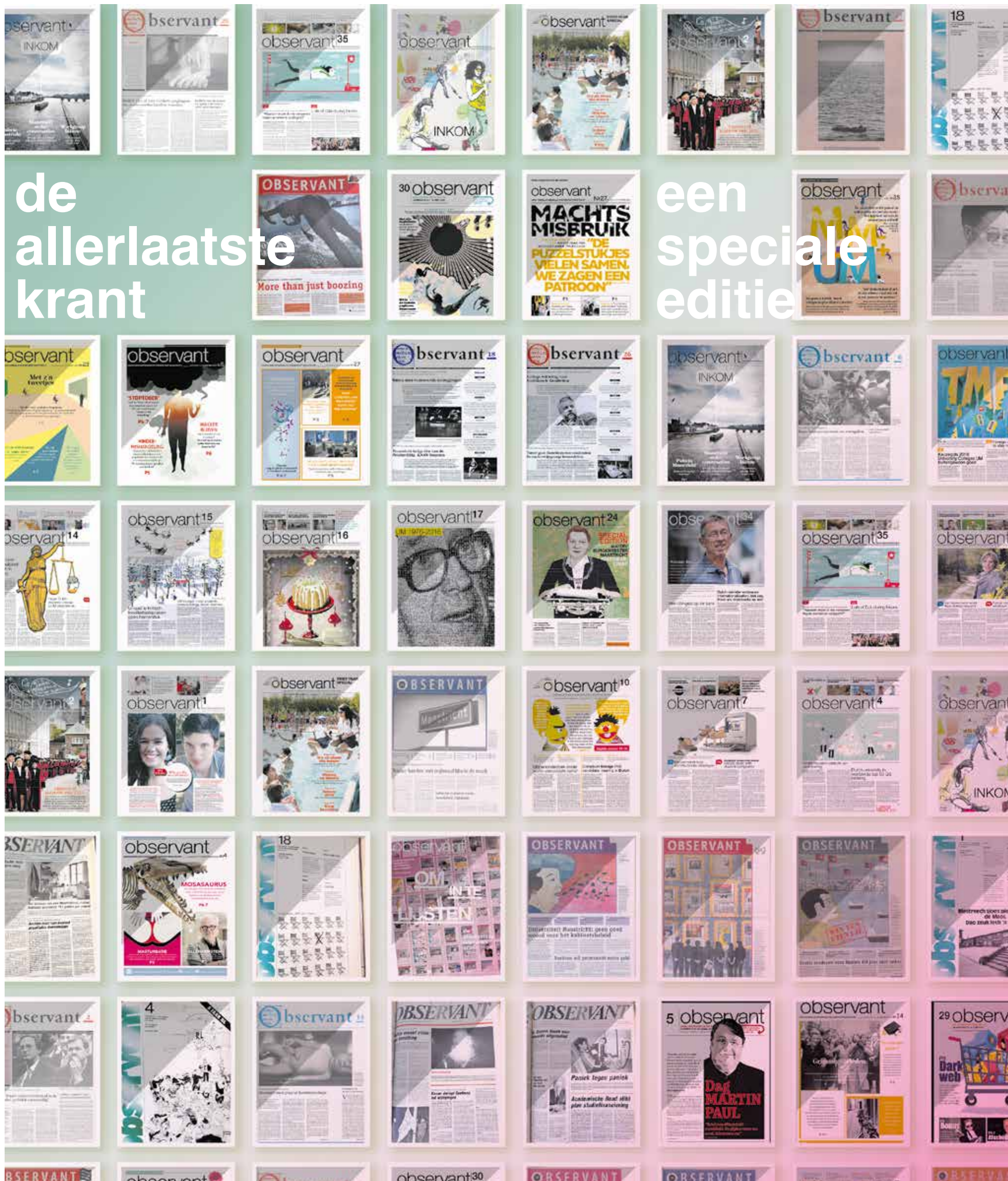

TURN AROUND FOR ENGLISH EDITION

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT / JAARGANG 46 / 18 JUNI 2026 / Nr 30

de
allerlaatste
krant

een
speciale
editie

www.observantonline.nl

[observant-um](https://www.linkedin.com/company/observant-um)

[observant_um](https://www.instagram.com/observant_um)

[@observant-um.bsky.social](https://bsky.app/profile/observant-um.bsky.social)

redactioneel

Holle Bolle Gijs

Hup, weer ging iets van afval in de grote mond van Holle Bolle Gijs. De twee meisjes renden steeds opnieuw van hun picknickplek naar de bekende prullenbak in de Efteling. Ze lachten zó hard, het werkte aanstekelijk. De nieuwste Holle Bolle Gijs – er staan er een paar in het pretpark – heet *Broeder Gijs*, een overleden monnik die niet alleen ‘Papier hier’ en ‘dankjewel’ roept, maar met een grafstem ook allerlei rijmpjes eruit spuugt. Ik betwijfel of de meisjes begrepen wat ie allemaal zei: ‘Een vel papier of een geschrift, is voor mij een gróte gift’ en ‘papier is geduldig, maar mijn geduld is niet oneindig meer’. Overigens accepteert Gijs niet alleen papier, maar ook kauwgom, koude frieten en bananenschillen.

Ik had mijn werkrugzak mee naar de Efteling. De meisjes vroegen of ik iets kwijt wilde – voer voor Gijs. In mijn tas zag ik een verfrommelde oude *Observant*. Even twijfelde ik, maar ik gaf ze een snoepappertje.

Iets verderop zat een jongeman op zijn telefoon te scrollen, overduidelijk in de Efteling-app, want hij schreeuwde dat de wachtrij bij de Baron “maar 20 minuten” was. Snel was ie weg. Vroeger had je een plattegrond in handen. Nu is de Efteling volledig gedigitaliseerd. Je kunt zelfs virtueel plaatsnemen in de wachtrij bij de nieuwste attractie *Danse Macabre*. Met één druk op de knop (in de app) reserveer je een plekje en krijg je een melding als je aan de beurt bent.

Eenmaal thuis haal ik mijn rugzak leeg. De verfrommelde oude *Observant* leg ik op tafel. Was ik een jaar geleden in de Efteling, dan had ik ‘m vast en zeker aan Gijs gevoerd. Maar sinds ik weet dat we na de zomer geen krant meer uitbrengen, ben ik er meer van gaan houden, alsof het een *collector's item* is waar ik niet vanaf wil. Wat heeft papier toch een ongelooflijke charme.

In de woorden van Holle Bolle Gijs zou ik willen zeggen: ‘Dankjewel’ lezer voor het 46 jaar lang verslinden van ons papier. Na de zomer vind je *Observant* nooit meer verfrommeld in je rugzak, een treincoupé, op een bureau of een lege stoel in de collegezaal. Je vindt *Observant* in je inbox, in nieuwsbrief-vorm, misschien even wennen, maar net zo onmisbaar en aanwezig als de krant.

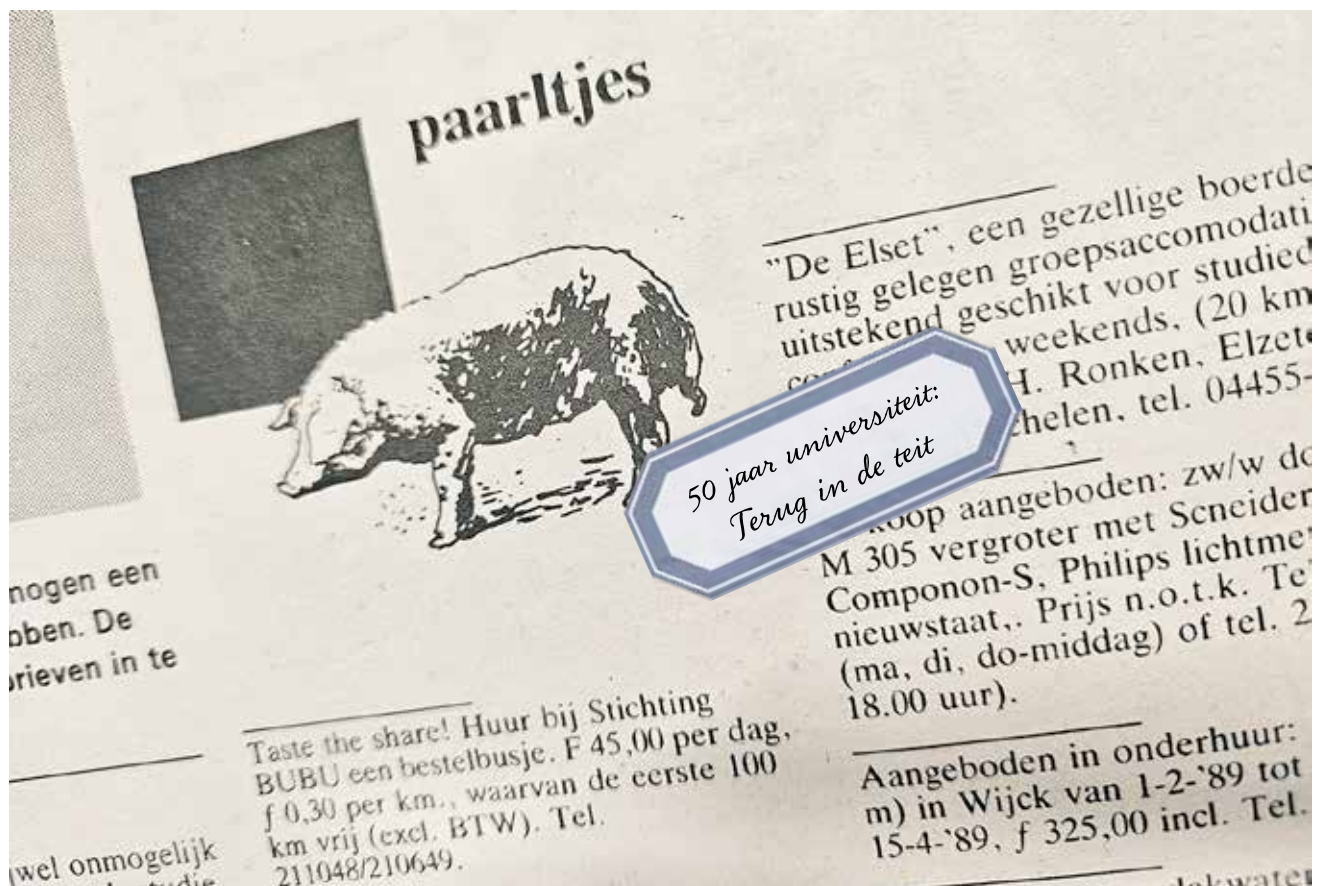
Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

serie terug in de teit

Fiets verkopen? Kamer gezocht? Boodschap aan een (ex-)geliefde? Plaats een Paartje!

Had je iets moois aan te bieden, wilde niemand het kopen. Parels voor de zwijnen. Met dat in gedachten ontstond de rubriek Paartjes

1981-2025

Tel. Tikker f75 bel:252006. Dit bericht stond te midden van zo'n veertig andere kleine advertenties in de papieren *Observant* van 18 december 1992, de zogenoemde Paartjes. Een telefoontikker was in die tijd een broodnodig apparaatje in studentenhuisen (tweede helft twintigste eeuw) toen de mobiele telefoons eerst niet bestonden en vervolgens heel duur en zeldzaam waren. Het hele huis belde met één vaste lijn en iedere bewoner hield – dat was tenminste de bedoeling – op een lijstje het aantal tikken bij. Kwam de telefoonrekening binnen, dan was het een kwestie van tikken tellen, de abonnementskosten verdelen en klaar was Kees. Althans in theorie. Want net zoals met de gezamenlijke kratjes bier (voorzien van een lijstje met daarop het aantal flesjes dat iemand had gedronken) vergat menigeen ook bij de telefoon de tikken op te schrijven.

De Paartjes waren tot voor kort een onlosmakelijk deel van de papieren *Observant*. Ze prijken jarenlang op pagina 2. Meer dan eens was de pagina bomvol. Sociale media bestonden nog niet, medewerkers, studenten maar ook andere mensen uit de stad die iets wilden verkopen, woonruimte zochten, op zoek waren naar nieuwe leden voor een dispuut of een cryptische boodschap aan een (ex-)geliefde wilden sturen, konden dat via een bericht van maximaal driehonderd tekens doen. In de jaren tachtig nog gratis, later tegen een kleine vergoeding: in 1992 ging het om maximaal 12,50 gulden. In 2017 maximaal 8 euro. Een kleine greep: T.K. Gebr fietsen zonder dubieus verleden vanaf 20. Tel. 043 – 3618352. En: Gratis seks!?! Nee, maar wel f 100 voor wie mij aan een kamer in M'tricht helpt. 09 3289722644.

Soms waren ze alleen bedoeld voor intimi: Pieter Puntmuts, waar ben je. De vensterbank is zo leeg zonder jou. Of: Marianne, ik houd van jou. Chris. En: HENKIE, de MATENAVOND staat achter je. Maar de meeste waren voor wie maar belangstelling had: Te huur gevr: zelfst woonr. Voor 1-2 pers. Bel: Marike 631159. En: Te koop Talbot Horizon Ultra. Okt. '83, km-stand 40.000. Tel. 043-474736

De advertenties moest men voor dinsdag 16.00 uur op de redactie inleveren, netjes ingevuld op een speciaal daarvoor ontworpen rooster met driehonderd vakjes dat uit de krant kon worden geknipt. Meer dan eens stond een student met een leeg roostertje en zonder pen aan het bureau van de redactie-assistent, liefst om één minuut voor de deadline, of – nog erger – tien minuten erna. Om vervolgens te gaan bakkeleien over het gebruik van leestekens en spaties. Menig Paartjes-indiener was vooral bezig de kosten te drukken. Al snel kwamen er strenge regels: “Iedere letter, leesteken of spatie is een hokje.” Een enkele keer kwam de advertentie niet door de ballotagecommissie, bestaande uit de dienstdoende redactie-assistent. Dat ging meer dan eens om seksistische tekstjes van dispuuten of verenigingen, maar ook om de oproepen van bordelen en escortservices die jonge studentes hoopen te werven voor hun klanten. En natuurlijk was er een

Pieter Puntmuts, waar ben je. De vensterbank is zo leeg zonder jou

‘grijs’ gebied, zoals deze uit maart 1993 die blijkbaar wel door de ballotage kwam: Gevraagd leuke studentes voor aardige bijverdienste. Bel Richard 256706.

Met de komst van sociale media, droogde de toestroom aan Paartjes op. Het werden er minder en minder, de Paartjespagina verhuisde naar pagina 14, vervolgens alleen naar de website, om uiteindelijk op 1 januari 2025, toen de laatste redactie-assistent met pensioen ging, helemaal te verdwijnen.

De KPN-tikkenteller ging al veel eerder ter ziele, op 1 januari 2002. Hij verloor zijn functie toen steeds meer mensen toegang kregen tot de mobiele telefoon, al was het nog een simpele Nokia waarmee je alleen kon bellen.

Riki Janssen

Dit is een serie over 50 jaar UM. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

Einde van een tijdperk

46 jaar op papier

De eerste *Observant* kwam uit op **6 oktober 1980**. Het eerste nieuwsbericht in dat nummer:

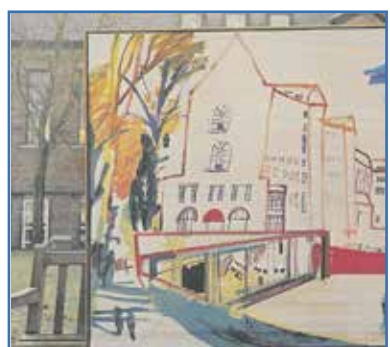
In **46 jaargangen** tijd werden **1486 nummers** gepubliceerd. In totaal rolden er rond de **10 miljoen kranten** van de pers.

Observant begon als een **maandblad**, de eerste jaargang telt negen nummers. Al snel worden dat er twintig en begin jaren negentig volgt de stap naar een weekblad met **37 uitgaves per jaar**. Ondanks weer, wind en ziekte belandde de krant altijd in een van de **28 bakken** die in alle universiteitsgebouwen staan. Behalve tijdens de **coronapandemie**, toen de lockdowns *Observant* dwongen om anderhalf jaar volledig online te gaan. Hierna verschijnen er 30 nummers per jaar.

In die 46 jaar heeft *Observant* – naast een leger aan vrijwilligers, junior-redacteuren, studenten en freelancers – **16 professionele redacteuren** gehad, waaronder **drie verschillende hoofdredacteuren**, plus drie redactie-assistenten.

We wisselden vijf keer van **logo**.

De **eerste kleurenfoto** verschijnt op **18 januari 1996** op de voorpagina. Het onderwerp: een schilderij ter ere van het 20-jarig bestaan van de UM.

Het is een uitzondering, *Observant* blijft vooral zwart-wit foto's plaatsen – kleur was te duur. Pas op **13 november 2008** komt de krant voor het eerst volledig in kleur uit.

Het eerste Engelstalige katern verschijnt op **19 december 1996**. In eerste instantie is er om de vier weken plek voor enkele vertaalde stukken, later wordt dit wekelijks. De kop van het allereerste Engelstalige artikel verklapt meteen de reden:

Het duurt nog tot **september 2021** voordat de krant **vollidig tweetalig** wordt. Overigens blijven de vertalers van het eerste uur, Paul en Brenda Nekeman, bijna 28 jaar betrokken bij *Observant*, tot hun pensioen in 2024.

Sinds **1 januari 1998** kent de papieren krant 'digitale concurrentie': op die dag werd de eerste *Observant*-website gelanceerd. Op **27 augustus 2015** belandde de allereerste **digitale nieuwsbrief** in de mailboxen van abonnees.

Na de introductie van een **gastkolom** in jaargang 2, wordt de **column** al snel een onmisbaar onderdeel van *Observant*. Oud-rector **Hans Philipsen** mag gerust columnist der columnisten genoemd worden: na zijn pensioen in 2002 schrijft hij als 'Orakel in ruste' meer dan zeshonderd stukjes, totdat hij het in 2019 op bijna 84-jarige leeftijd "mooi geweest" vindt. Op een stevige tweede plek staat hoogleraar **Evelyn de Leeuw**, die tussen 1985 en 1997 onder verschillende pseudoniemen (vooral *Eva*) wekelijks op de achterpagina stond. De meest geheimzinnige columnist was ongetwijfeld **Albert Bergbroeder** ('schuilnaam' van oud-senior-redacteur Wammes Bos), wiens satirische roddelrubriek tussen 2009 en 2018 leidde tot veel speculaties over zijn identiteit.

Van de vele series en rubrieken liep **Bericht uit Maastricht** – reportages uit de stad – het langst (tussen 1986 en 1998 onafgebroken op de achterpagina). Ook de persoonlijke portretten van studenten en medewerkers in **Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder** doen het goed: sinds 2010 is de serie (met enkele tussenpozen) in tien jaargangen te bewonderen.

De **laatste papieren krant** verschijnt op 18 juni 2026.

Dennis Vaendel, Cleo Freriks

Een héle week wachten op de krant

Hij kan zich er niets bij voorstellen, de jonge redacteur die nooit anders dan online nieuws heeft meegemaakt: moesten studenten en medewerkers in de eerste decennia van *Observant* echt een héle week wachten op berichten uit de universiteit? Of in de eerste zes jaar zelfs twee weken?

Ja dus. En sterker, niemand vond dat echt erg. Toegegeven ja, die twee weken waren wel erg lang, per augustus 1986 werd het één week, dat viel best te behappen. Het leven was iets minder gehaast dan nu, maar niet op de redactie zelf. Daar moesten we rekenen met harde deadlines, de krant moest op vrijdag (later donderdag) in de facultaire gebouwen liggen en de ellenlange artikelen die we toen regelmatig schreven, gingen de dag tevoren allemaal als getypte velletjes naar een desolaat industrieterrein in Heerlen. Niet per post, nee, persoonlijk gebracht, door de redactie-assistente of door een redacteur. Met de auto, soms met trein en bus, naar de drukker, het *Limburgs Dagblad*; daar maakten ze veel meer periodieken dan alleen de eigen krant. De kopij werd vervolgens overgetikt op grote zetmachines, die loden letters uitspuugden waarmee kolom voor kolom werd gedrukt.

En dan was daar Hub. Uit te spreken als Huub. De goedgehumte opmaker die al die kolommen met een scherp mesje te lijf ging om zo een krantenpagina in elkaar te zetten, samen met de redacteur van dienst. Regel voor regel, alinea voor alinea werd verplaatst om tot een toonbare pagina te komen, met foto's en advertenties die afzonderlijk werden aangeleverd. Maar Hub had het niet gemakkelijk met *Observant*. Want als hij 's morgens voortvarend de krant in elkaar zette, kwam daar na de lunch altijd het moment dat de zaak stokte: er ontbraken nog artikelen, of foto's, of allebei. Dan zat in Maastricht nog iemand een laatste stuk te typen dat vervolgens pas tegen het einde van de middag in Heerlen belandde: chagrijn aan alle kanten, zeker ook bij Hub die al lang voor een andere opdrachtgever aan de slag had moeten zijn of die zijn werkdag erop had zitten

en naar huis ging, en ook bij de hoofdredacteur die smekend coullance bepleitte, of woedend opeiste. Het kwam voor dat de krant dan niet op vrijdag maar pas begin volgende week werd verspreid. Eind jaren '80 deden computers, opmaakprogramma's en floppydisks hun intrede. We maakten de krant voortaan zelf op. Hub was "Blij dat ie van ons af was".

Maar papier bleef papier, de nieuwscyclus besloeg nog altijd een week, en ja, dat duurde wel eens lang voor het lezerspubliek, te lang. Bij spannende ontwikkelingen werden de kranten uit de bakken gegrist: een decaan die de laan uit vloog en een week later in een interview zijn kant van het verhaal opdiste; facultaire bezuinigingen waarbij voor hele vakgroepen opheffing dreigde; diensten/servicecentra die voor de zoveelste keer werden gereorganiseerd. Die edities werden vol ongeduld afgewacht. Door het universitaire voetvolk dat nu eindelijk eens echt wilde horen hoe het zat, maar ook door al die hotemetoten die hoopten er niet al te slecht vanaf te komen. Er was ook een enkel dieptepunt. Soms kwam *Observant* met een kritisch verhaal over een faculteit die toevallig net die zaterdag een Open Dag hield. Het is een paar keer voorgekomen dat facultaire bestuurders hun academische mindset dan tijdelijk vervuilden voor die van een ordinaire marketeer en de kranten uit de bakken lieten halen. Op maandag waren ze dan weer terug. Ach, dat is dan tenminste één voordeel van louter online publiceren: zo'n brutaal geintje kunnen ze echt niet meer flikken.

Wammes Bos

Redacteur bij *Observant* van 1986 tot 2018

Illustratie: Simone Golob

laatste papieren editie – special

Afscheid van grafisch vormgever Simone Golob

Foto: Joey Roberts

Snipverkouden? Koorts? Andere malheur? Niets kon Simone Golob – grafisch ontwerper en zelfstandig kunstenaar – zo'n 27 jaar lang tegenhouden. Weer of geen weer, ze kwam naar de redactie om de papieren *Observant* op te maken zodat hij voor de deadline op woensdagmiddag 17.00 uur naar de drukker kon. Op die ene keer na, aan het einde van de coronaperiode. Ze belde op maandagmiddag, ze was hondsberoerd, kon nauwelijks op haar benen staan. En wat nog het ergste was: ze had corona en was besmettelijk. Een halve minuut dachten we op de redactie na over een eventuele vervanger. Nee, dat gingen we niet doen, stel dat we die binnen een paar uur vonden, dan nog zou het een megaklus worden om de krant in elkaar te zetten. Simone kende *Observant* immers van haver tot gort, koos de juiste lettertypes, wist op welke pagina, welke rubriek of column moest, begreep dat nieuwsberichten een andere opmaak behoeven dan een achtergrondverhaal, maakte snel een kleine illustratie als dat nodig was, wist hoe de hazen liepen op de redactie en werkte bovendien snel. Zie dat maar eens in een achternamiddag over te nemen. Er kwam die week geen papieren krant.

Weemoedig

We zitten op maandagmiddag aan haar keukentafel in Maastricht. Nog twee *Observanten* te gaan. De datum voor de afscheidsborrel staat vast, en nu dit interview. Het stemt weemoedig, zegt ze, ze gaat het "heel erg missen". Uiteraard blijft ze illustraties maken, maar de opmaak was een "ankertje". Het gaf structuur aan mijn week, op woensdag werkte ik, zzp'er, buiten de deur. Ik bouwde mijn vakanties om het productierooster heen. Ik voel me erg op mijn gemak bij de redactie, word gerespecteerd, er is echte interesse, de menselijkheid is heel bijzonder."

Zij was 27 toen ze werd gevraagd om te solliciteren. Ze maakte al tekeningen voor *Observant* en had geen echt sollicitatiegesprek meer verwacht. Maar dat kwam er wel. "Stond ik daar met de mond vol tanden. Het voelde ongemakkelijk. Ik was een starter op de arbeidsmarkt, illustreerde al voor een aantal bladen, maakte muurschilderingen voor cafés, maar had nog nooit als grafisch ontwerper gewerkt. Ik dook er gewoon in." Grinnikend: "Onbezonnenheid."

Afdwalen

Ze had er niet over nagedacht dat haar dyslexie misschien een punt zou zijn bij een medium vol letters en woorden. "Ik had er niet bij stilgestaan dat ik af en toe nog een bijschrift bij een foto of een ander zinnetje moest intypen. Een krant gaat voor mij eerder over de vorm dan de tekst." En ja, daar heeft ze soms wat

“
Een krant gaat
voor mij eerder
over de vorm
dan de tekst
”

last van gehad. "Vooral als er over mijn schouder werd meegekeken, daar word je onzeker van. Ik kijk altijd naar het toetsenbord als ik typ en dwaal tijdens het tikken vaak af. Als ik dan op het scherm kijk, zie ik dat er een fout is ingeslopen, maar wat precies? Vaak typ ik het woord opnieuw en dan zie ik het wél." Ze heeft de kunstacademie in Maastricht gedaan, ging een half jaar naar Praag op uitwisseling en volgde een post-hbo studie in Brussel. Ze is kunstenaar, maakt eigen werk – "icoontjes, schilderijen op houten paneeltjes" - en heeft vaste klanten voor wie ze advertenties maakt, illustraties en brochures.

Was het opmaken van de krant niet beneden haar stand? "Helemaal niet. Ik houd juist van de afwisseling. Een illustratie maken levert altijd stress op, je hebt een leeg scherm en dan begint de zoektocht, je weet nooit waar je uitkomt. Wie een blad opmaakt, werkt binnen een duidelijk omlijnd kader met vaste kolommen, lettertypes, bladspiegel, wekelijks terugkerende series. Die houvast geeft rust, het is heerlijk, creatief werk. Ik krijg ook veel vrijheid, word bij *Observant* aangemoedigd om dingen uit te proberen, en nee, ik ben niet vaak teruggefloten."

De voorpagina, die fungeert als een eyecatcher, dat is immers het eerste wat de lezer ziet, is vaak een puzzel. "Hoe sneller ik een idee heb, hoe beter. Anders ga ik te lang klungelen en wordt

het snel gekunsteld." In haar eerste jaren bij *Observant* mocht ze meer freewheelen, vindt ze, zeker bij de illustraties. "Het was een echte leerschool, heel stimulerend. De afgelopen tien jaar is het wat directiever. Ik vind het fijn als ik de kern van het verhaal krijg waarvoor ik een tekening moet maken. Ik wil geen voorgekauwd plaatje, dat beperkt me, ik wil graag zelf losgaan."

Simone Golob-opmaak

Op de vraag wat typisch een Simone Golob-opmaak is, blijft het even stil. "Lastige vraag." Dan: "Als ik de muur hier vol zou hangen, dan zie ik een lijn: heel basic, dus geen elementen toevoegen die geen waarde hebben, geen toeters en bellen, nooit saai, veel beeld en kleur. Kortom: eenvoudig en speels." Net als haar tekeningen. Ze vertelt over Geert Setola, die in een verleden het ontwerp van *Observant* maakte: "Geert was mijn mentor en beeldredacteur in de periode dat ik illustreerde voor APG/ABP; als het gaat om illustraties krijg ik bijna nooit tegenspraak, maar van Geert juist wel. Het was nooit in een keer goed, ik werd uitgedaagd om verder te onderzoeken, dieper te graven. Hetzelfde deed Tim Hunt, directeur van Ikon Images in London. Dat was heel leerzaam. Bij *Observant* komt er ook wel tegengas, maar dat is toch anders dan de kritiek van mensen uit het eigen vak."

Op woensdag zit ze standaard in het kleinste kamertje van de redactie voor de Applecomputer. "De afgelopen decennia is er technisch heel veel veranderd. In de eerste jaren liep de computer meer dan eens vast en was je alles kwijt. Konden we weer van voren af aan beginnen." Ze herinnert zich dat het versturen van de krant naar de drukkerij per telefoon ging. "Nu kost dat vijf minuten via de Apple, toen zeker 1,5 uur. Maar de krant is wel de krant gebleven: nieuws, vaste rubrieken, columns." Op de vraag wat het moeilijkste in die 27 jaar was, blijft het opnieuw stil. "Niets. We kwamen er altijd samen uit."

Olijfolie

En nu? "Ik krijg eindelijk weer meer tijd voor mijn eigen werk, de icoontjes. En om Grieks te leren, dat wil ik nu gestructureerd aan gaan pakken." Geen overbodige luxe want ze verblijft steeds meer maanden per jaar in Griekenland met haar man, een Nederlandse Griek. Ze hebben daar een huis en importeren inmiddels olijfolie en honing (direct van de boer) naar Nederland. "Ik doe de sociale media, fotografie, maak de etiketten, verpakkingen en brochure. En de marketing. Ik ben er (weer) onbezonnen ingerold, spontaan. We zien wel waar we uitkomen."

Ik ben eigenlijk anti-papier, vind het maar rommel

Jongeren lezen alleen online, iedereen boven de 40 prefereert papier – dat vooroordeel blijkt toch niet helemaal te kloppen. *Observant* vroeg studenten en medewerkers hoe zij hun nieuws tot zich nemen.

Tekst: Deborah Blekkenhorst, Peter Doorackers, Cleo Freriks en Dennis Vaendel

Illustraties: Simone Golob

Stephan Simon, werkzaam bij de universiteitsbibliotheek, zit bij de koffiehok in het Studenten Service Centrum door een tijdschrift te bladeren. Precies dat laatste aspect mist hij bij digitale media, vertelt hij. “Artikelen lezen op een telefoon vind ik niet fijn, dan mis ik het overzicht. Als je door een papieren krant bladert, zie je veel meer. ‘Oh, dit gaat over iemand die ik ken, en hier heb je een leuke column’. Ook kun je makkelijk stukken delen. Als iemand van onze afdeling in een krant staat, wordt die vaak opengeslagen op een tafel gelegd, zodat iedereen het kan zien.”

Computer Science-student **Matteo Cannata** leest juist nooit een papieren krant. Al zijn nieuws krijgt hij online waarbij hij onderscheid maakt tussen nieuws dat vanzelf oppopt op zijn Instagram-feed en nieuws waar hij zelf naar op zoek gaat. “Dat laatste krijg ik het liefst van onafhankelijke bronnen,

bijvoorbeeld journalisten die een eigen kanaal op Telegram hebben. Dit soort mensen spreekt óf de waarheid óf liegt alles bij elkaar. Daardoor vind ik het makkelijker te bepalen of ze betrouwbaar zijn dan bij de klassieke media. Vaak zit er in hun berichtgeving ook een bepaald vooroordeel, maar het is subtieler, moeilijker om je vinger erop te leggen.”

Simon Vogel, teamleider examens bij de faculteit Arts and Social Sciences (FASoS), komt “uit het papieren tijdperk, waar je echt nog zat te wachten op de papieren krant”. De afgelopen 30 jaar maakte hij op verschillende UM-afdelingen de digitalisering van dichtbij mee – de komst van de digitale handtekening en methodes om snel documenten te scannen, hoe de geschreven tentamens compleet verdwenen op “schrijffaculteit” FASoS. “En ik ben helemaal meegegaan. Het is zoveel efficiënter en duurzamer, *cleaner and leaner*.”

Dat uit zich ook in zijn leesgedrag. “Sinds *Observant* de nieuwsbrief verstuurt, lees ik de papieren krant nauwelijks meer. Ook andere media volg ik alleen nog maar digitaal. Ik mis het papier niet, ben eigenlijk anti-papier, vind het maar rommel. Dan lees je een paar stukjes en gooi je het weer in de papierbak, dat is toch zonde. Online zie je het nieuws bovendien veel sneller, en je ziet ook meer. Ik vind het heel handig dat algoritmes tegenwoordig in nieuws-overzichten veel artikelen voorschotelen over onderwerpen die je interessant vindt. Een krant kan dat niet.”

INVLOED

“Thuis volg ik het nieuws vooral online, via de NOS en podcasts op YouTube. Maar op de universiteit gebruik ik scherm én papier”, zegt **Richard Thal**, gebouwenbeheerder bij de School of Business and Economics. “Ik kijk eerst op observantonline.nl voor een overzicht van het nieuws en om snel een stukje te lezen. Maar dan ga ik verder op papier, ik heb de krant toch het liefst in mijn handen. Vooral voor de verhalen over studenten, die zijn altijd interessant. En om de ontwikkelingen te volgen die invloed kunnen hebben op mijn werk als gebouwenbeheerder. Denk maar aan het nieuws rond de pro-Palestijnse demonstraties, die we hier ook binnen hebben gehad.”

Melina Lapa, tweedejaars European Law School, leest alleen online. “Belangrijk nieuws krijg ik mee via sociale media, vooral Instagram, en de nieuwstips op de openingspagina van Google. Als er iets groots aan de hand is, kijk ik ook op de homepage van CNN.”

Jill Wolfs, student biomedische wetenschappen en **El Vluggen**, student Economics and Business Economics, volgen het nieuws niet heel actief. “Het komt vanzelf langs, op TikTok”, zegt Wolfs. Vluggen somt de accounts op die in haar feed voorbij komen: *NOS Stories*, *het Jeugdjournaal*, *De Marker*, *De Telegraaf*. “Maar ook wel lokale dingen, als RTV Maastricht”, vult Wolfs aan. Zijn ze echt in een onderwerp geïnteresseerd, dan gaan ze googlen. Dat doet **UCM-studente Ida** (haar achternaam noemt ze liever niet “vanwege privacy”) ook. “En als ik me er echt in wil verdiepen, zoek ik een podcast over dat onderwerp.”

OUDERS

Een krant bladeren de studenten alleen door als ze bij hun ouders zijn. Vluggen: “Nu is mijn vader bijvoorbeeld op vakantie en pas ik een beetje op het huis. Dan kijk ik even of er iets interessants in staat.” Ida neemt wel soms gratis blaadjes of magazines uit de gangen van de universiteit mee. “Maar papier voelt meteen serieuzer. En ook als iets waar meer werk in gestoken is. Zoiets bewaar je langer, gooi je niet zomaar weg. Terwijl je online gewoon op het kruisje zou klikken. Eigenlijk is het ook wel jammer dat er steeds minder gedrukte media zijn, het is toch een ambacht die verdwijnt.” “Papier is nostalgie. En brengt rust”, roept **Katleen Gabriels**. “Je bent niet afhankelijk van een scherm, of een volle batterij. Een krantje stop je zo in je tas en je pakt ‘m eruit wanneer je wil.” Ze herinnert zich nog goed hoe ze op de middelbare school een krant maakte, censuur was er nauwelijks, het was

aan haar en haar medescholieren om steeds weer een fatsoenlijk exemplaar af te leveren. “En in Leuven werkte ik bij universiteitsmagazine *Veto*, ik deed ook eindredactie, dat waren nog eens tijden”, herinnert ze zich. Met vrijdagse vergaderingen, zondagse deadlines en maandagse stress als de krant moest worden rondgebracht. “Dat deden we zelf, we huurden dan een busje, laadden dat vol bij de drukker en gingen op pad om de bakken te vullen.” Nog altijd is het

magazine te vinden binnen de universiteitsmuren. “Altijd als ik in Leuven ben, neem ik een exemplaar mee.”

Over een krant of tijdschrift is nagedacht, zegt Gabriels, er zit een idee achter. “Van A tot Z, denk

aan de cover, de volgorde van verhalen, de vormgeving, kortom: het hele idee van hoe je iets brengt.” Ze maakt de vergelijking met een cd, dat blinkende schijfje met muziek dat tot een jaar of twintig geleden nog gretig aftrek vond. “Ook daarbij was nagedacht over een bepaalde opbouw en op welke plek de liedjes moesten staan.”

Ja, de liefde voor het papier zit diep, maar dat betekent niet dat de universitair hoofddocent moraal- en techniekfilosofie bij FASoS en columnist van *Observant* de digitale wereld links laat liggen. “Ik waag me ook heus wel aan online artikelen, heb de app van *De Groene Amsterdammer*. Maar ik beland daar wel in een oneindige stroom van informatie, het is heel druk, de hyperlinks en aanverwante artikelen blijven maar uitnodigen om door te klikken. Tegelijkertijd is het heel fijn dat je zover terug kan in de tijd. Toen ik in 2019 bij de universiteit kwam werken, kon ik dingen die ik niet wist heel snel opzoeken via de website van *Observant*. Kom daar maar eens om met papier, wie heeft er jaren aan kranten liggen?”

Lezers over de betekenis van de papieren *Observant*

“Hé wat interessant, ze hebben hier een krant”

Andrea Bonanomi en zijn verzameling Observanten

Dag papier, de fysieke krant verdwijnt. Vier lezers vertellen wat die voor hen heeft betekend. Van een vast ankerpunt in de week tot soms toevallige ontmoetingen. “De herinneringen blijven, voor altijd.”

Tekst: Deborah Blekkenhorst en Cleo Freriks

Foto's: Joey Roberts

Yuan Zhu

overstap naar online. “De digitale wereld is onbepikt, alles past erin, kwantiteit gaat voor.”

Zo'n vaart zal het met *Observant* echter niet lopen, is zijn verwachting, hij heeft zich al aangemeld voor de wekelijkse nieuwsbrief waarin het nieuws straks gewoon nog is te volgen – net als andere verhalen. Het bewaren daarvan zal in ieder geval een stuk makkelijker worden, en lichter. “Als ik weer terugga naar Italië neem ik de stapel gespaarde *Observanten* mee, naar het huis van mijn ouders. Over tien jaar zal ik ze vast nog eens oppakken en terugdenken aan Maastricht.”

“Ik kom mijn goede vriend nooit meer tegen”

Als een goede vriend die elke week op je wacht. Mooier kan **Yuan Zhu** het niet zeggen. Voor de student Computer

Science is *Observant* altijd meer geweest dan een krant. “Een vast onderdeel in mijn leven als student, een wekelijkse ontmoeting die steeds weer nieuwsgierig maakte en een bepaalde verwachting wekte. En als we elkaar eens hadden gemist, bijvoorbeeld als ik de stad uit was, voelde dat als een verlies. Of heel dikke pech”, vertelt Zhu die bijna twee jaar geleden naar Maastricht kwam. Dankzij de artikelen die hij las, leerde de uit China afkomstige student van alles over de stad en de universiteit. Ook oefende hij de taal door de Engelstalige verhalen te vergelijken met de Nederlandse versies die op de andere kant waren afgedrukt. De overstap naar enkel online berichtgeving noemt hij, ronduit eerlijk, “een verschraving van de menselijke ervaring. De fysieke krant nodigt je uit om het rustiger aan te doen en is juist een reden om de digitale wereld, die onze aandacht al zo opslokt, even opzij te schuiven.” Bovendien, zo zegt Zhu, zijn er grenzen aan papier. *What you see is what you get*, meer dan de volgeschreven pagina's in de krant is er niet – en dat is maar goed ook. “Online kan je gewoon maar eindeloos doorklikken en jezelf verliezen in een wirwar aan informatie.” Toch blijft-ie *Observant* wel volgen, zij het met wat pijn in het hart. “De krant hoorde bij de universiteit en het studentenleven en zorgde voor ritme en structuur. Noem het een ritueel, dat zich steeds weer herhaalde als er een nieuw exemplaar in de bakken lag. Dat stopt, ik ben er nog steeds maar mijn goede vriend is, fysiek althans, verdwenen.”

Lees verder op pagina 8

“Over tien jaar sla ik de kranten nog eens open en denk ik aan Maastricht”

Iets van vijftig centimeter, toch niet meer, denkt **Andrea Bonanomi**, als hij omschrijft hoe dik zijn verzameling *Observanten* van de afgelopen jaren is. De derdejaars student psychologie heeft, zoals hij het zelf omschrijft, “een hele reis afgelegd met de krant.” Hij las alle edities sinds zijn komst naar Maastricht en bewaarde ze, zonder uitzondering. “De kranten waren altijd iets vertrouws en zijn een herinnering aan mijn studietijd hier.” Nu komt er een einde aan een tijdperk, voor beide partijen. “Ik ben bijna klaar met mijn bachelor, wil graag een master doen, maar ik weet nog niet zo goed wat dan. En waar. Ik ben vooral bezig met de vraag wat ik eigenlijk wil met mijn leven.” Hoe overzichtelijk was het toen hij hier net arriveerde en alles nog moest ontdekken. “Toen ik *Observant* voor het eerst zag, dacht ik: hé, wat interessant. Ze hebben hier

een krant die zelfs wekelijks verschijnt.” Het lezen ervan werd onderdeel van zijn routine, een manier om het reilen en zeilen binnen de universiteit te leren kennen, evenals de stad en het studentenleven. Al blijken verhalen over dat laatste onderwerp niet per se zijn voorkeur te hebben. “Liever lees ik over zaken die ik nog niet ken, of me verrassen, ook om iets nieuws te leren.” Hij herinnert zich een reportage over het opgraven van fossielen, “een aanrader. Ik ben geïnteresseerd in geschiedenis, hoe dingen veranderen in de loop der tijd, zowel in de stad als binnen de universiteit.” Zulke verhalen tonen volgens hem de waarde van papier. “Alleen het beste wordt afgedrukt, de ruimte is beperkt, als redactie moet je keuzes maken”, zegt Bonanomi die bij andere media de kwaliteit weleens achteruit heeft zien gaan als gevolg van de

Saurus-bestuurskamer

laatste papieren editie – special

Een stapeltje voor de hele afdeling

Vervolg van pagina 7

“Misschien moeten we nu maar printjes maken en opplakken”

De bak waarin *Observant* altijd lag, is er al enige tijd niet meer, “die is weggehaald bij de start van het academisch jaar wegens gebrek aan belangstelling”, zegt voorzitter **Mijke Kapsenberg** van roeivereniging Saurus, terwijl ze wijst op de lege plek in het clubgebouw. Toch is de krant niet helemaal verdwenen, op de deur van de bestuurskamer prijken knipsels uit vervlogen jaren. Sommige zijn nog redelijk intact, andere zijn vergeeld of vertonen scheuren, een enkele is geplastificeerd. “Ze zijn een mooie herinnering aan dat wat we hebben gedaan. Denk aan prestaties die we hebben behaald of discussies, soms zelfs op landelijk niveau, waarin we een rol hebben gespeeld.” Zo prijkt bovenaan de deur een verhaal over het verdwijnen van de - onder studenten populaire - lichtste roeiklasse op mondiale toernooien en hoe Saurus daarmee omgaat. De knipsels, zo zegt Kapsenberg, zijn ook een reminder dat media belangrijk zijn, dat je ze soms nodig hebt om verhalen voor het voetlicht te brengen. Dat papier niet altijd even goed werd gelezen, noemt ze “een generatieding. De meeste studenten zijn opgegroeid in de digitale wereld, ze lezen snel iets, scrollen dan weer verder. Een krant moet je oppakken, meenemen en er de tijd voor nemen.” Zelf deed ze dat graag, als ze in de gelegenheid was. “Zeker als er weer een nieuw exemplaar lag, nam ik dat toch even

mee. Maar in drukke tijden lees ik liever online. Dat zal ik ook blijven doen, ik houd van de afwisseling tussen nieuws en achtergrond en weetjes waarvan je soms nog nooit had gehoord. Voor mij betekent het einde van de fysieke krant niet het einde van *Observant*.” Maar hoe moet het dan straks met verzameling op de deur van de bestuurskamer. Zal die *wall of fame* nog wel worden uitgebreid? “Tja, dat ga ik wel missen, dat knippen en ophangen. Misschien moeten we dan toch maar artikelen gaan printen en die op de deur plakken.”

Een nieuwe ochtend-routine

Programma-assistent samenwerking UM-MUMC+/azM **Stefanie Hollanders-van Oostrum**, houdt van papier. Niet dat ze nooit online is, ze heeft zelfs een blog. “Maar iets kunnen vasthouden, dat blijft speciaal. Ik heb een paar keer zelf met een stuk in een krant of magazine gestaan, daar behang ik nog net niet de muren mee.” Op haar zolder liggen plakboeken vol met krantenknipsels van haar favoriete band Take That. “Vroeger had je op het station in Maastricht de International News Stand, daar kocht ik dan op zondag alle Britse kranten waar ze in stonden. Nu bestel ik via een site een paar keer per jaar alle buiten-

Stefanie Hollanders-van Oostrum

landse kranten en tijdschriften waar ik iets uit wil knippen. Soms betaal ik meer voor de invoerrechten dan voor het blad zelf.” Ook *Observant* las ze van begin af aan op papier. Eerst als economiestudent. “Ik nam ‘m mee naar huis, mijn ouders lazen ‘m ook. En zijn het blijven doen – mijn vader is inmiddels overleden, maar als mijn moeder haar *Observant* niet bij boekhandel Dominicanen ziet liggen, appt ze me meteen om te vragen waarom er geen is.” Toen ze in 2010 als secretaresse bij het college van bestuur aan de slag ging, hielp de krant haar de organisatie beter te leren kennen. “Een collega nam op donderdagochtend altijd een stapeltje voor de hele afdeling mee. Ik las als eerste Bergbroeder [pseudoniem van redacteur Wammes Bos, die satirische stukjes over het cvb en vooral

toenmalig voorzitter Jo Ritzen schreef]. Later was ik zelf degene die de *Observanten* meenam voor collega’s, al moet ik zeggen dat ik de laatste jaren meestal de enige was die de krant nog op papier las.” Heeft ze nog knipsels bewaard? “Ja, het afscheid van Jo en van de latere collegevoorzitter Martin Paul. En natuurlijk mijn eigen column. In 2023 had *Observant* een columnwedstrijd over vakantieleed – die heb ik gewonnen.” Na de zomer zal haar donderdagochtend-routine er anders uit komen te zien. “Ik ging altijd koffie halen bij Coffeelovers in het Studenten Service Centrum – die zijn ook weg, daar zit nu Bandito – en dan de krant doorbladeren. Het wordt wennen.”

Lees Stefanie’s column over het afscheid van papier op observantonline.nl

De krant is uit, maar het verhaal gaat verder

- > in een (bijna) wekelijkse nieuwsbrief die alle studenten en medewerkers vanaf september ontvangen per mail
- > www.observantonline.nl
- > sociale media
- > podcast

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur), Deborah Blekkenhorst, Peter Doorakkers, Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens (financieel medewerker), Dennis Vaendel
Telefoon 043 3885390
E-mail observant@maastrichtuniversity.nl
Website www.observantonline.nl
Aan dit nummer werkte mee Wammes Bos
Ontwerp en illustraties Simone Golob
Vertalingen Maud Boveland, Susanna MacDaniel
Druk Janssen/Pers Gennep
Advertenties
 Zie alle info onder het kopje ‘service’ op onze site.

